
MECHATRONIKA

HÁZIFELADAT

M Ű E G Y E T E M 1 7 8 2

KOVÁCS HUNOR ÁDÁM

P953MO

KÓD: 182

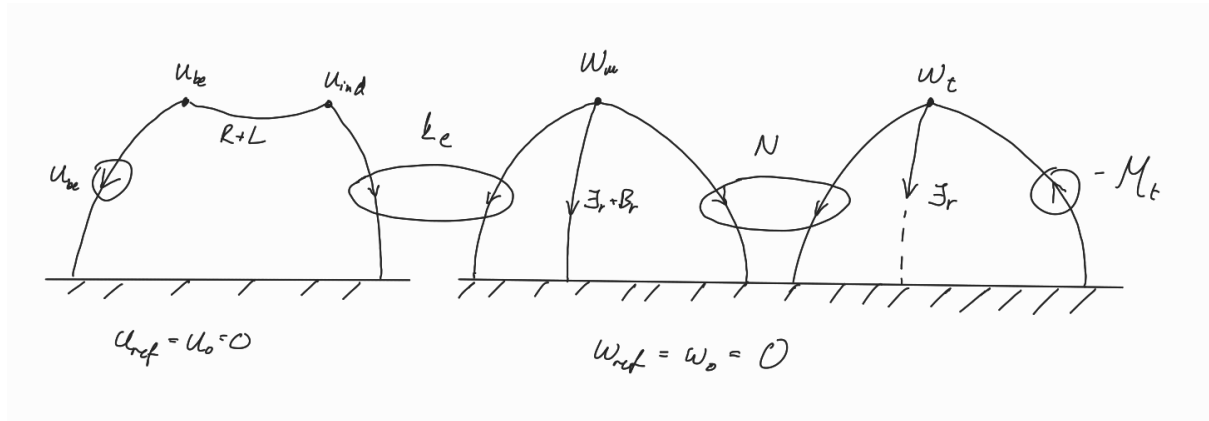
2023.05.23

I. FELADAT – A HAJTÁSLÁNC MODELLEZÉSE	3
1.) MOTOR ÉS HAJTÓMŰ VÁLASZTÁS	3
2.) A TELJES HAJTÁS MODELLEZÉSE STRUKTÚRAGRÁFFAL	3
3.) STRUKTÚRAGRÁF EGYSZERŰSÍTÉSE	4
4.) A MOTOR KAPOCSFESZÜLTSEGE ÉS A TÁRCSA SEBESSÉGE KÖZÖTTI ÁTMENETI FÜGGVÉNY	4
5.) ÁTMENETI FÜGGVÉNY ÁBRÁZOLÁSA	7
6.) MODELL IDŐÁLLANDÓINAK MEGHATÁROZÁSA	8
II. FELADAT – ANALÍZIS	9
7.) ÁTVITELI FÜGGVÉNYEK MEGHATÁROZÁSA	9
8.) KIMENETEK ÁLLANDÓSULT ÉRTÉKEI EGYSÉGNYI BEMENET ESETÉN	11
9.) FESZÜLTSG – SZÖGSEBESSÉG ÁTMENETI FÜGGVÉNY IDŐTARTOMÁNYBAN	12
10.) MOTOR FORDULATSZÁM IDŐFÜGGVÉNYE NÉVLEGES FESZÜLTSG RÁKAPCSOLÁSA ESETÉN	13
11.) MAXIMÁLIS TERHELŐ NYOMATÉK MELYNÉL A MOTOR ELÉRI A MAXIMÁLIS ÁRAMOT	14
SZORGALMI FELADAT – PARAMÉTEREK VÁLTOZTATÁSA	14
12.) MOTOR <i>Br</i> VISZKÓZUS CSILLAPÍTÁSI TÉNYEZŐJÉNEK HATÁSA A MEGENGEDHETŐ NYOMATÉKRA	14
MELLÉKLETEK:.....	15
MATLAB KÓD:	15

3.) Struktúragráf egyszerűsítése

Az egyszerűsítés során a párhuzamos és soros passzív elemek éleit tudjuk egybevonni egy részgráfon belül. Így a DC motor R és L sorosan, valamint a hajtómű J_r és B_r párhuzamosan kapcsolt elemeit tudjuk leegyszerűsíteni.

ábra 2: Egyszerűsített struktúragráf

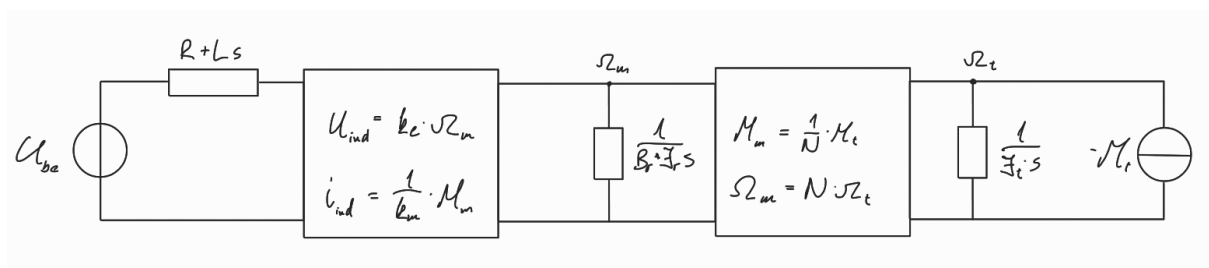
Az egyszerűsítés impedanciák esetében:

$$Z_{R+L} = Z_R + Z_L = R + L \cdot s \quad (3.1)$$

$$Z_{J_r+B_r} = Z_{J_r} \times Z_{B_r} = \frac{1}{J_r \cdot s + B_r} \quad (3.2)$$

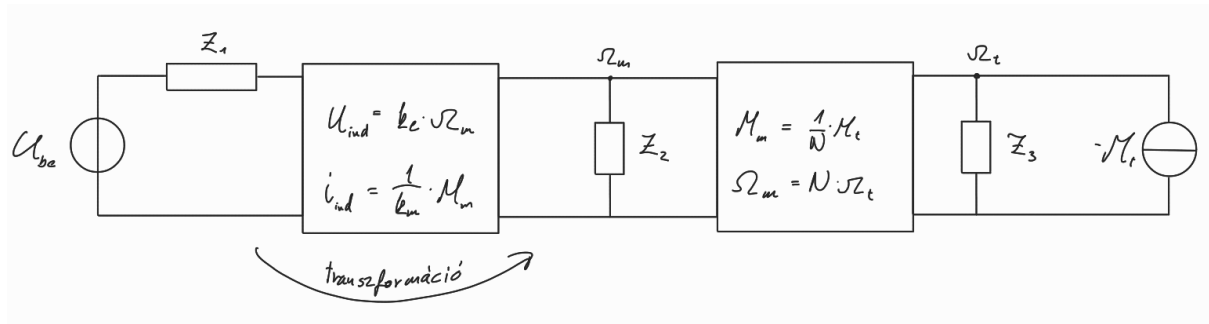
4.) A motor kapocsfeszültsége és a tárcsa sebessége közötti átmeneti függvény

Ennek kiszámolásához először készítsük el a modell impedancia-hálózatát, az egyszerűsített struktúragráf alapján:

ábra 3: A modell impedancia-hálózata

Majd transzformáljuk a rendszereket.

ábra 4: 1. transzformáció

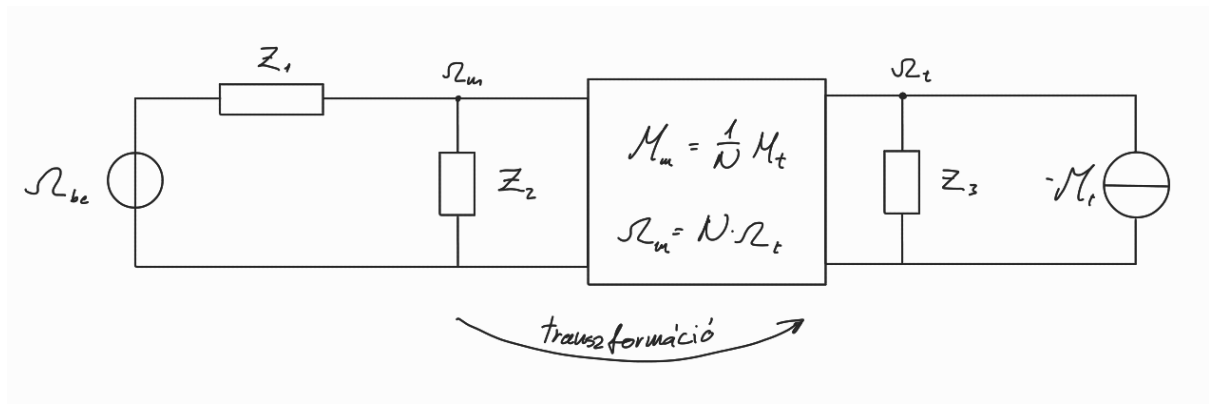
Ekkor a Z_1 impedanciát és az u_{be} (u_g) feszültségforrást visszük át a hajtásmű forgómozgást végző rendszerébe. Ezeket a következő módon tesszük meg:

$$\Omega_{be} = \frac{1}{k_m} \cdot u_{be} \quad (4.1)$$

$$Z_{forg} = \frac{\Omega}{M} = \frac{\frac{1}{k_m} \cdot u_{be}}{k_m \cdot i_{be}} = \frac{1}{k_m^2} \cdot Z_{vill} \quad (4.2)$$

$$\rightarrow Z_{1_{forg}} = \frac{R + L \cdot s}{k_m^2}$$

Ezekkel felírva az impedancia-hálózat:

ábra 5: 1. transzformáció után az impedancia-hálózat

Ezek után a tárcsa forgómozgásába transzformáljuk a rendszerünket, ami az áttétel alkalmazását jelenti a motor hajtására.

Ehhez a következő egyenleteket használjuk fel:

$$\Omega_{ki} = \frac{1}{N} \cdot \Omega_{be} \quad (4.3)$$

$$Z_{ki} = \frac{\Omega}{M} = \frac{\frac{1}{N} \cdot \Omega}{N \cdot M} = \frac{1}{N^2} \cdot Z_{be} \quad (4.4)$$

A 4.3-as egyenlet értelmében a forrás:

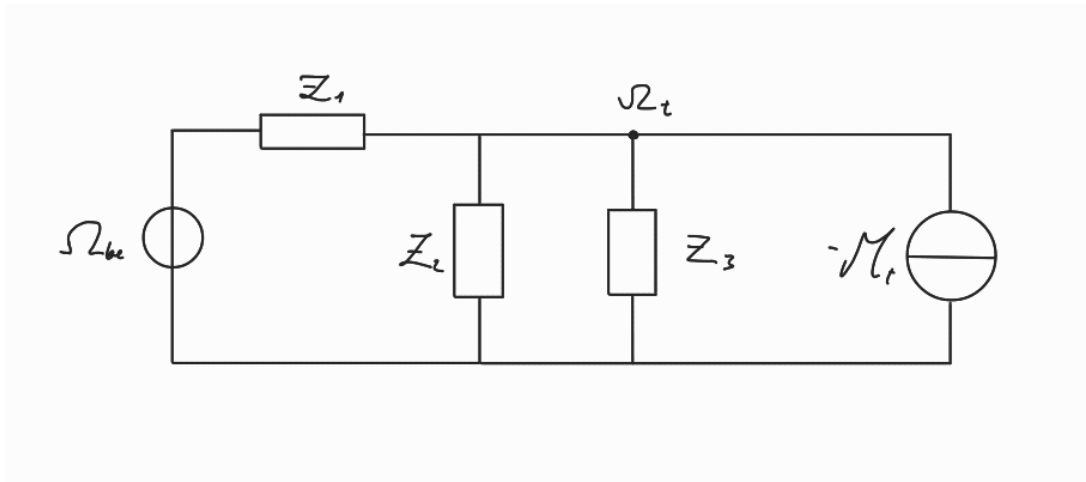
$$\Omega_{be} = \frac{1}{N \cdot k_m} \cdot u_{be} \quad (4.5)$$

És a 4.4-es szerint az impedanciák:

$$Z_1 = \frac{R + L \cdot s}{N^2 \cdot k_m^2} \quad (4.6)$$

$$Z_2 = \frac{1}{N^2(B_r + J_r \cdot s)} \quad (4.7)$$

Ezeket transzformálva a következő impedancia-hálózatot kapjuk:

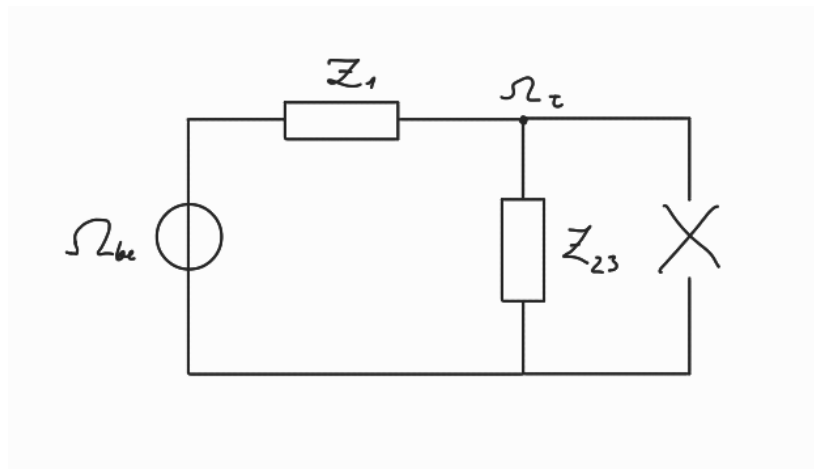

ábra 6: 2. transzformáció utáni impedancia hálózat

Majd a Z_2 és a Z_3 impedanciát egybevonjuk.

$$Z_{23} = Z_2 \times Z_3 = \frac{1}{N^2(B_r + J_r \cdot s) + J_t \cdot s} \quad (4.8)$$

Ezután az Ω_t feszültségosztóval kiszámolható. Mivel a bemenő feszültség hatását számoljuk, a $-M_t$ átmenő változót helyettesítsük szakadással (áramgenerátorral analóg).

ábra 7: Végző impedancia hálózat

Így az Ω_t értéke:

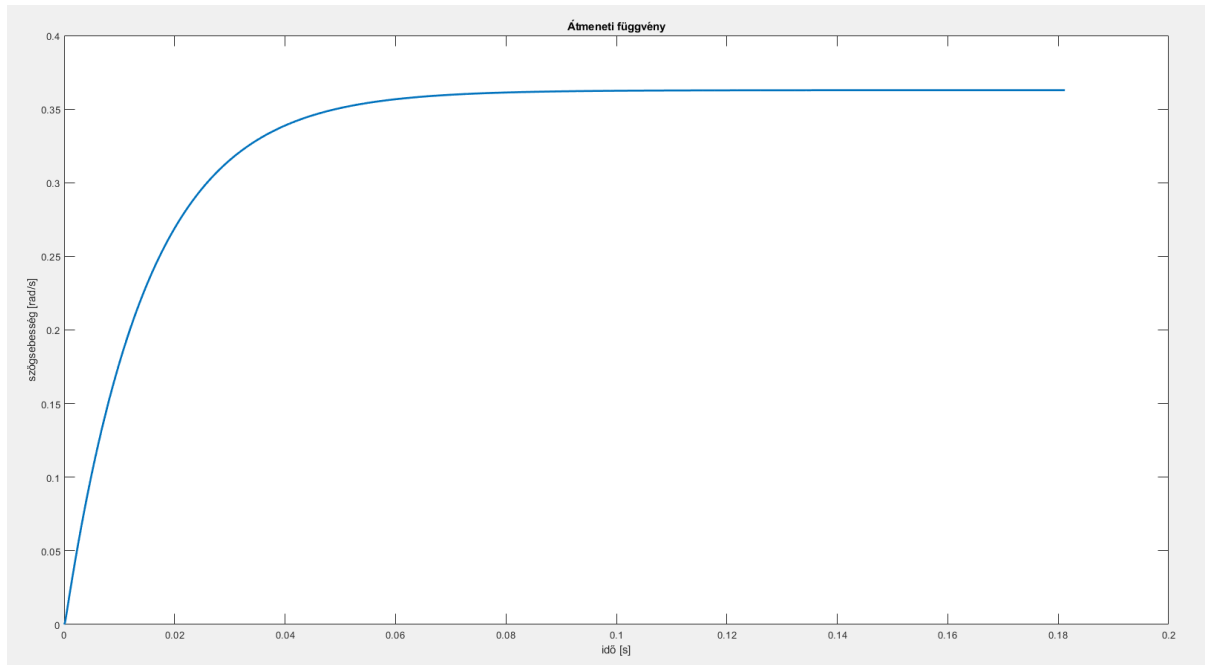
$$\Omega_t = \frac{Z_{23}}{Z_1 + Z_{23}} \cdot \Omega_{be} = \frac{\frac{1}{N^2(B_r + J_r \cdot s) + J_t \cdot s}}{\frac{R + L \cdot s}{N^2 \cdot k_m^2} + \frac{1}{N^2(B_r + J_r \cdot s) + J_t \cdot s}} \cdot \frac{1}{N \cdot k_m} \cdot u_{be} \quad (4.9)$$

Ezáltal az átmeneti függvény:

$$\begin{aligned} W(s) &= \frac{\Omega_t}{u_{be}} = \frac{1}{(N^2(B_r + J_r \cdot s) + J_t \cdot s) \frac{R + L \cdot s}{N \cdot k_m} + N \cdot k_m} = \\ &= \frac{1}{\frac{N^2 \cdot B_r \cdot R + N^2 \cdot B_r \cdot L \cdot s + N^2 \cdot J_r \cdot R \cdot s + N^2 \cdot J_r \cdot L \cdot s^2 + J_t \cdot R \cdot s + J_t \cdot L \cdot s^2}{N \cdot k_m} + N \cdot k_m} = \\ &= \frac{1}{\frac{N^2 \cdot J_r \cdot L + J_t \cdot L}{N \cdot k_m} \cdot s^2 + \frac{N^2 \cdot B_r \cdot L + N^2 \cdot J_r \cdot R + J_t \cdot R}{N \cdot k_m} \cdot s + \frac{N \cdot B_r \cdot R}{k_m} + N \cdot k_m} \\ W(s) &= \frac{1}{0,0000054 \cdot s^2 + 0,0408 \cdot s + 2,7561} := \frac{1}{C_1 s^2 + C_2 s + C_3} \end{aligned} \quad (4.10)$$

5.) Átmeneti függvény ábrázolása

Az átviteli függvényt megszoroztam egy egységugrás gerjesztéssel, MATLAB programban inverz Laplace transzformáltam, majd az így kapott átmeneti függvényt a programban ábrázoltam.

ábra 8: Átmeneti függvény ábrázolása

6.) Modell időállandóinak meghatározása

Az időállandókat az átmeneti függvényből tudjuk meghatározni a következő módon:

$$W_T(s) = \frac{1}{(T_1 \cdot s + 1)(T_2 \cdot s + 1)} = \frac{1}{\frac{C_1}{C_3} \cdot s^2 + \frac{C_2}{C_3} \cdot s + 1} \quad (6.1)$$

Így az időállandókra a következő egyenleteket tudjuk felírni:

$$T_1 \cdot T_2 = \frac{C_1}{C_3} \quad (6.2)$$

$$T_1 + T_2 = \frac{C_2}{C_3} \quad (6.3)$$

$$(5.2) \rightarrow T_1 = \frac{C_1}{T_2 \cdot C_3} \rightarrow (5.3) \rightarrow C_3 \cdot T_2^2 - C_2 \cdot T_2 + C_1 = 0$$

Ebből a másodfokú kifejezésből a két gyök a két időállandó megoldása lesz:

$$T_{12} = \frac{C_2 \pm \sqrt{C_2^2 - 4 \cdot C_3 \cdot C_1}}{2 \cdot C_3} \quad (6.4)$$

$$T_1 = 0,01468 [-]$$

$$T_2 = 0,0001334 [-]$$

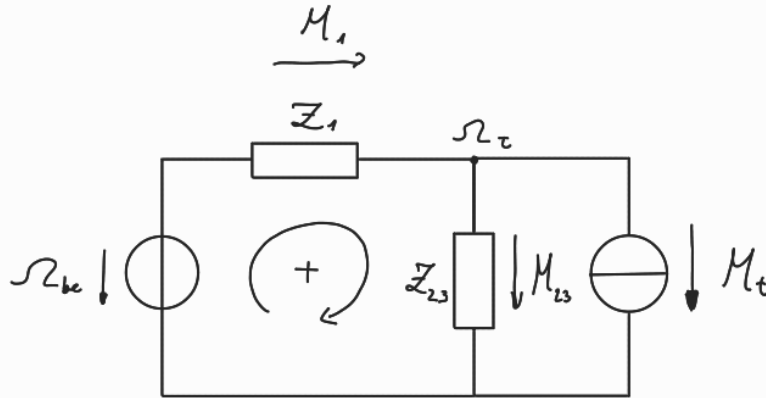
II. Feladat – Analízis

7.) Átviteli függvények meghatározása

Bemenetek: M_t ; u_{be}

Kimenetek: Ω_t ; i_a

Ezek kombinációja adja a 4 átviteli függvényt, ha az egyszerűsített impedancia-hálózatnál felhasználva a csomóponti törvényt az Ω_t -re és huroktörvényt a Ω_{be} -t tartalmazó hurokra.

ábra 9: Egyszerűsített impedancia-hálózat a mennyiségek irányaival

A csomóponti törvény:

$$\begin{aligned} M_1 - M_t - M_{23} &= 0 \\ \rightarrow M_{23} &= M_1 - M_t \end{aligned} \quad (7.1)$$

A huroktörvény:

$$-\Omega_{be} + Z_1 \cdot M_1 + Z_{23} \cdot M_{23} = 0 \quad (7.2)$$

Ezáltal:

$$\begin{aligned} (7.1) \rightarrow (7.2): -\Omega_{be} + Z_1 \cdot M_1 + Z_{23} \cdot (M_1 - M_t) &= 0 \\ M_1 &= \frac{1}{Z_1 + Z_{23}} \cdot \Omega_{be} + \frac{Z_{23}}{Z_1 + Z_{23}} \cdot M_t = \frac{1}{(Z_1 + Z_{23}) \cdot N \cdot k_m} \cdot u_{be} + \frac{Z_{23}}{Z_1 + Z_{23}} \cdot M_t \end{aligned} \quad (7.3)$$

A tárcsa szögsebessége előáll a bemenő szögsebesség és a Z_1 impedancia szögsebességének különbségeként, így a 7.3-as és 4.5-ös egyenletet felhasználva:

$$\begin{aligned} \Omega_t &= \Omega_{be} - Z_1 \cdot M_1 = \frac{u_{be}}{N \cdot k_m} - \frac{Z_1}{(Z_1 + Z_{23})} \cdot \frac{u_{be}}{N \cdot k_m} - \frac{Z_1 \cdot Z_{23}}{Z_1 + Z_{23}} \cdot M_t = \\ &= \frac{Z_{23}}{Z_1 + Z_{23}} \cdot \frac{u_{be}}{N \cdot k_m} - \frac{Z_1 \cdot Z_{23}}{Z_1 + Z_{23}} \cdot M_t \end{aligned} \quad (7.4)$$

Az M_1 nyomaték és az armatúrán folyó i_a áram közötti kapcsolatot és a 7.3-as egyenletet felhasználva:

$$i_a = M_1 \cdot \frac{1}{(-N) \cdot (-k_m)} = \frac{1}{N^2 \cdot k_m^2 \cdot (Z_1 + Z_{23})} \cdot u_{be} + \frac{Z_2}{N \cdot k_m \cdot (Z_1 + Z_{23})} \cdot M_t \quad (7.5)$$

A 7.4 illetve 7.5 egyenleteket mátrixos formába rendezve megkapjuk a négy átviteli függvényt.

$$\begin{bmatrix} \Omega_t \\ i_a \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{Z_{23}}{N \cdot k_m \cdot (Z_1 + Z_{23})} & -\frac{Z_1 \cdot Z_{23}}{Z_1 + Z_{23}} \\ \frac{1}{N^2 \cdot k_m^2 \cdot (Z_1 + Z_{23})} & \frac{Z_{23}}{N \cdot k_m \cdot (Z_1 + Z_{23})} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} u_{be} \\ M_t \end{bmatrix} := \begin{bmatrix} W_{11} & W_{12} \\ W_{21} & W_{22} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} u_{be} \\ M_t \end{bmatrix} \quad (7.6)$$

A W_{11} függvényt az első feladatrészen kiszámoltuk. A többi függvény kiszámítása:

$$W_{12} = -\frac{Z_1 \cdot Z_{23}}{Z_1 + Z_{23}} = -\frac{\frac{R + L \cdot s}{N^2 \cdot k_m^2} \cdot \frac{1}{N^2(B_r + J_r \cdot s) + J_t \cdot s}}{\frac{R + L \cdot s}{N^2 \cdot k_m^2} + \frac{1}{N^2(B_r + J_r \cdot s) + J_t \cdot s}} = \quad (7.7)$$

$$= -\frac{R + L \cdot s}{(R + L \cdot s) \cdot (N^2(B_r + J_r \cdot s) + J_t \cdot s) + N^2 \cdot k_m^2} =$$

$$= -\frac{R + L \cdot s}{s^2 \cdot (N^2 \cdot L \cdot J_r + L \cdot J_r) + s \cdot (N^2 \cdot R \cdot J_r + R \cdot J_t + N^2 \cdot L \cdot B_r) + N^2 \cdot k_m^2 + N^2 \cdot R \cdot B_r}$$

$$W_{21} = \frac{1}{N^2 \cdot k_m^2 \cdot (Z_1 + Z_{23})} = \frac{1}{N^2 \cdot k_m^2 \left(\frac{R + L \cdot s}{N^2 \cdot k_m^2} + \frac{1}{N^2(B_r + J_r \cdot s) + J_t \cdot s} \right)} = \quad (7.8)$$

$$= \frac{N^2 \cdot B_r + N^2 \cdot J_r \cdot s + J_t \cdot s}{(R + L \cdot s)(N^2 \cdot B_r + N^2 \cdot J_r \cdot s + J_t \cdot s) + N^2 \cdot k_m^2} =$$

$$= \frac{N^2 \cdot B_r + (N^2 \cdot J_r + J_t) \cdot s}{s^2 \cdot (L \cdot J_r + N^2 \cdot L \cdot J_t) + s \cdot (N^2 \cdot L \cdot B_r + N^2 \cdot R \cdot J_r + R \cdot J_t) + N^2 \cdot R \cdot B_r + N^2 \cdot k_m^2}$$

$$W_{22} = \frac{Z_{23}}{N \cdot k_m \cdot (Z_1 + Z_{23})} = W_{11} = \quad (7.9)$$

$$= \frac{Z_{23}}{N \cdot k_m \cdot (Z_1 + Z_{23})} =$$

$$= \frac{Z_{23}}{s^2 \cdot (N^2 \cdot J_r \cdot L + J_t \cdot L) + s \cdot (N^2 \cdot B_r \cdot L + N^2 \cdot J_r \cdot R + J_t \cdot R) + N^2 \cdot B_r \cdot R + N^2 \cdot k_m^2}$$

8.) Kimenetek állandósult értékei egységnyi bemenet esetén

A kimenetek állandósult értékeinek meghatározására az alábbi végértéktételt használjuk fel:

$$\lim_{t \rightarrow \infty} y(t) = y(\infty) = \lim_{s \rightarrow 0} s \cdot Y(s) \quad (8.1)$$

ahol:

$$Y(s) = U(s) \cdot W(s) \quad (8.2)$$

Mivel a bemenet egységugrás:

$$U(s) = \frac{1}{s} \quad (8.3)$$

A 8.1-es egyenletbe behelyettesítve a 8.2 és 8.3-asat:

$$\lim_{t \rightarrow \infty} s \cdot Y(s) = \lim_{s \rightarrow 0} s \cdot \frac{1}{s} \cdot W(s) = \lim_{s \rightarrow 0} W(s) \quad (8.4)$$

Így az állandósult értékek:

$$\begin{aligned} & \lim_{s \rightarrow 0} W_{11}(s) = \\ &= \lim_{s \rightarrow 0} \frac{N \cdot k_m}{s^2 \cdot (N^2 \cdot J_r \cdot L + J_t \cdot L) + s \cdot (N^2 \cdot B_r \cdot L + N^2 \cdot J_r \cdot R + J_t \cdot R) + N^2 \cdot B_r \cdot R + N^2 \cdot k_m^2} = \\ &= \frac{N \cdot k_m}{N^2 \cdot B_r \cdot R + N^2 \cdot k_m^2} = \frac{k_m}{N \cdot B_r \cdot R + N \cdot k_m^2} = 0,3628 \left[\frac{rad}{s} \right] \end{aligned} \quad (8.5)$$

$$\begin{aligned} & \lim_{s \rightarrow 0} W_{12}(s) = \\ &= \lim_{s \rightarrow 0} - \frac{R + L \cdot s}{s^2 \cdot (N^2 \cdot L \cdot J_r + L \cdot J_r) + s \cdot (N^2 \cdot R \cdot J_r + R \cdot J_t + N^2 \cdot L \cdot B_r) + N^2 \cdot k_m^2 + N^2 \cdot R \cdot B_r} = \\ &= - \frac{R}{N^2 \cdot B_r \cdot R + N^2 \cdot k_m^2} = -0,06017 \left[\frac{rad}{s} \right] \end{aligned} \quad (8.6)$$

$$\begin{aligned} & \lim_{s \rightarrow 0} W_{21}(s) = \\ &= \lim_{s \rightarrow 0} \frac{N^2 \cdot B_r + (N^2 \cdot J_r + J_t) \cdot s}{s^2 \cdot (L \cdot J_r + N^2 \cdot L \cdot J_t) + s \cdot (N^2 \cdot L \cdot B_r + N^2 \cdot R \cdot J_r + R \cdot J_t) + N^2 \cdot R \cdot B_r + N^2 \cdot k_m^2} = \\ &= \frac{N^2 \cdot B_r}{N^2 \cdot B_r \cdot R + N^2 \cdot k_m^2} = \frac{B_r}{B_r \cdot R + k_m^2} = 0,01476 [A] \end{aligned} \quad (8.7)$$

$$\begin{aligned} & \lim_{s \rightarrow 0} W_{22}(s) = \\ &= \lim_{s \rightarrow 0} \frac{N \cdot k_m}{s^2 \cdot (L \cdot J_r + N^2 \cdot L \cdot J_t) + s \cdot (N^2 \cdot L \cdot B_r + N^2 \cdot R \cdot J_r + R \cdot J_t) + N^2 \cdot R \cdot B_r + N^2 \cdot k_m^2} = \\ &= \frac{k_m}{N \cdot B_r \cdot R + N \cdot k_m^2} = 0,3628 [A] \end{aligned} \quad (8.8)$$

9.) Feszültség – szögsebesség átmeneti függvény időtartományban

Az átmeneti függvény a 6.1-es átmeneti függvény transzformálásával kapható meg, a bemenetet egységugrásnak véve.

$$u(t) = \varepsilon(t) \rightarrow U(s) = \frac{1}{s} \quad (9.1)$$

$$W_{11}(s) = \frac{1}{C_1 \cdot s^2 + C_2 \cdot s + C_3} = \frac{\frac{1}{C_1}}{\left(s + \frac{1}{T_1}\right)\left(s + \frac{1}{T_2}\right)} = \frac{1,8533 \cdot 10^5}{(s + 68,1121)(s + 7499,007)} \quad (9.2)$$

A két fenti egyenletet egyesítve, és gyöktényezős alakra hozva:

$$\begin{aligned} \Omega_t = W_{11}(s) \cdot U_{be}(s) &= \frac{1,9578 \cdot 10^{-6}}{(s + 68,1121)(s + 7499,007)} \cdot \frac{1}{s} = \\ &= \frac{0,3628}{s} - \frac{0,3662}{s + 68,1121} + \frac{0,003326}{s + 7499,007} \end{aligned} \quad (9.3)$$

Ebből az inverz Laplace-transzformáció segítségével kaphatjuk meg az átmeneti függvényt az időtartományban:

$$\omega_t(t) = 0,3628 \cdot \varepsilon(t) - 0,3662 \cdot e^{-68,1121 \cdot t} + 0,003326 \cdot e^{-7499,007 \cdot t} \quad (9.4)$$

10.) Motor fordulatszám időfüggvénye névleges feszültség rákapcsolása esetén

A motor fordulatszámához a motor oldali szögsebességet kell felhasználnunk, mely a tárcsa szögsebességéhez kapcsolódik az áttételen keresztül, tehát:

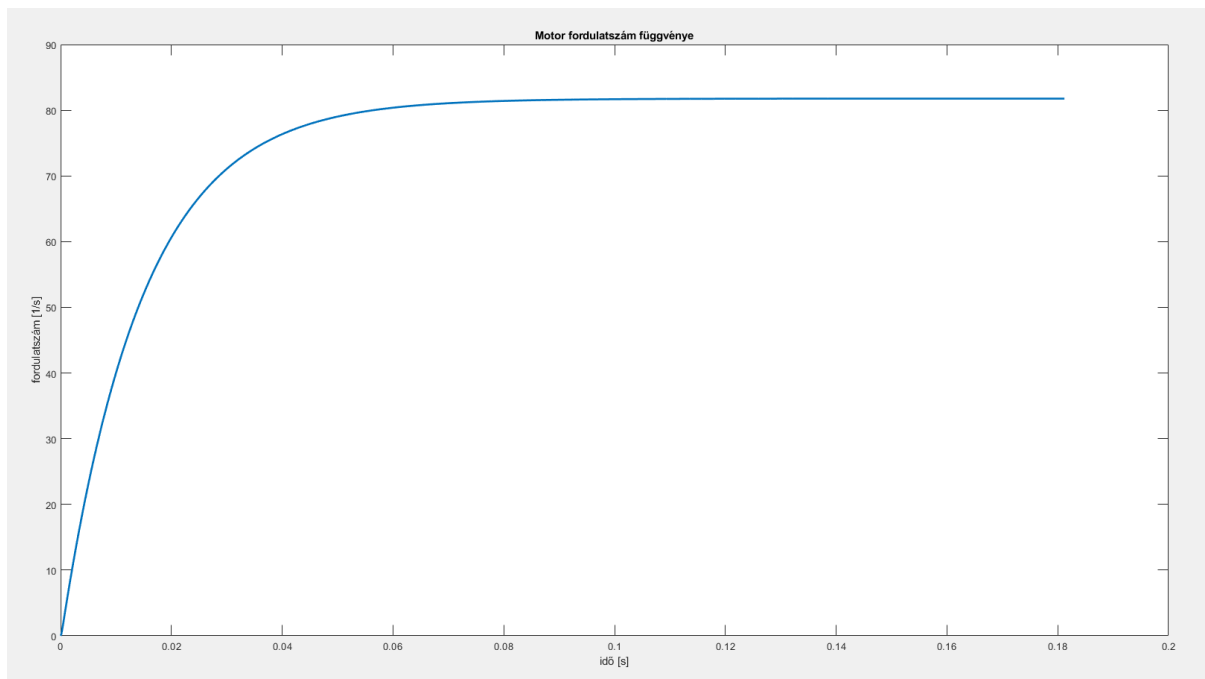
$$\omega_m(t) = N \cdot \omega_t(t) \quad (10.1)$$

Ahol $\omega_t(t)$ a 9.4-es egyenlettel egyenlő.

Továbbá a kerületi sebességet használjuk fel a fordulatszámhoz, ezért $2 \cdot \pi$ -vel le kell osztanunk. Ezáltal az egységnyi feszültségre adott választ kapjuk meg, ezért még a névleges feszültséggel (6 [V]) meg kell szorozzuk. így:

$$\begin{aligned} n_m(t) &= \frac{N \cdot u_{be}}{2 \cdot \pi} \omega_t(t) = 225,3634 \cdot \omega_t(t) = \\ &= 81,7697 \cdot \varepsilon(t) - 82,5193 \cdot e^{-68,1121 \cdot t} + 0,7495 \cdot e^{-7499,007 \cdot t} \end{aligned} \quad (10.2)$$

Majd ezt a MATLAB programban ábrázoljuk.

ábra 10: Motor fordulatszám függvénye

11.) Maximális terhelő nyomaték melynél a motor eléri a maximális áramot

A maximális nyomaték kiszámolásához a 8.) feladatban egységnyi nyomatékra (8.8) és kapocsfeszültségre (8.7) kiszámolt állandósult értékeket használjuk fel. Ezeket megszorozva a névleges értékekkel megkapjuk az i_n névleges áramerősséget. Így a következő egyenlet írható fel:

$$i_n = u_{be} \cdot i_u + M_{t,max} \cdot i_M \quad (11.1)$$

Ezt átrendezve kifejezhető a maximális nyomaték értéke:

$$M_{t,max} = \frac{i_n - u_{be} \cdot i_u}{i_M} = 10,6699 [Nm]$$

Szorgalmi feladat – Paraméterek változtatása

12.) Motor B_r viszkozus csillapítási tényezőjének hatása a megengedhető nyomatékra

Az előzőfeladatban felhasznált állandósult értékeket befolyásolja csak a B_r a következő módokon:

$$i_u = \frac{B_r}{B_r \cdot R + k_m^2} \text{ és } i_M = \frac{k_m}{B_r \cdot R \cdot N + N \cdot k_m} \quad (12.1)$$

Ha a viszkozus csillapítás a tizedére csökken:

$$i_{u0,1} = \frac{0,1 \cdot B_r}{0,1 \cdot B_r \cdot R + k_m^2} = 0,001485 [A] \quad (12.2)$$

$$i_{M0,1} = \frac{k_m}{0,1 \cdot B_r \cdot R \cdot N + N \cdot k_m} = 0,365 [A] \quad (12.3)$$

Így a csökkentett viszkozitás esetén maximális terhelő nyomaték:

$$M_{t,max0,1} = \frac{i_n - u_{be} \cdot i_{u0,1}}{i_{M0,1}} = 10,8238 [Nm] \quad (12.4)$$

A viszkozitás tízszeres értéke esetén:

$$i_{u10} = \frac{10 \cdot B_r}{10 \cdot B_r \cdot R + k_m^2} = 0,1392 [A] \quad (12.2)$$

$$i_{M10} = \frac{k_m}{10 \cdot B_r \cdot R \cdot N + N \cdot k_m} = 0,2322 [A] \quad (12.3)$$

A viszkozitás növelése esetén maximális terhelő nyomaték:

$$M_{t,max10} = \frac{i_n - u_{be} \cdot i_{u10}}{i_{M10}} = 9,131 [Nm] \quad (12.4)$$

Láthatóan a viszkozitás csökkentése enyhén javítja a terhelhetőséget, míg a viszkozitás növelése határozottan rontja.

Mellékletek:

MATLAB kód:

```
%Adatok
Br = 2*10^-6;
ube = 6;
Jt = 2*10^-5;
R = 0.454;
L = 6*10^-5;
km = 1.16*10^-2;
Jr = 4.42*10^-6;
wn = 356.0472;
in = 3.96;
N = 236;

%5. feladat

syms t1 s;
C1 = (N^2*Jr*L+Jt*L)/(N*km);
C2 = (N^2*Br*L+N^2*Jr*R+Jt*R)/(N*km);
C3 = N*Br*R/km + N*km;
gsz = 1/s; %egységugrás gerjesztés
w1 = 1/(C1*s^2+C2*s+C3)*gsz; %függvény
t1=0:0.0001:1;
w2 = ilaplace(w1); %inverz laplace
fv1=matlabFunction(w2); %szimbolikus kifejezés függvénné alakítása
plot(t1, fv1(t1), LineWidth=2);
title("Átmeneti függvény" );
ylabel("szögsebesség [rad/s]");
xlabel("idő [s]");

%6. feladat
T = roots([C3; -C2; C1]);

%8. feladat
lim11=(N*km)/(N^2*Br*R+N^2*km^2);
lim12=-R/(N^2*Br*R+N^2*km^2);
lim21= Br/(Br*R+km^2)
lim22=(N*km)/(N^2*Br*R+N^2*km^2);

%9. feladat
p = 1/C1;
Tinv = 1./T;
A = T(1)*T(2)*p;
C = -(p*T(2))/(1/T(1)-1/T(2));
B = -C-A;

%10. feladat
syms t2 s
konst = N*ube/(2*pi);
konstA = konst*A;
konstB = konst*B;
konstC = konst*C;
w3 = 1/(C1*s^2+C2*s+C3)*gsz; %hasonló eljárás mint a 5. feladat ábrázolásánál
t2=0:0.0001:1;
w4 = ilaplace(w3);
```

```
fv2=matlabFunction(w4);  
plot(t2, konst.*fv1(t2), LineWidth=2); %kiszámolt konstanssal megszorozzuk  
title("Motor fordulatszám függvénye" );  
ylabel("fordulatszám [1/s]");  
xlabel("idő [s]");
```

%11. feladat

```
Mmax = (in-ube*lim21)/lim22;
```

%12. feladat

```
iu01 = 0.1*Br/(0.1*Br*R+km^2);  
iM01 = (N*km)/(N^2*0.1*Br*R+N^2*km^2);  
Mmax01 = (in-ube*iu01)/iM01;
```

```
iu10 = 10*Br/(10*Br*R+km^2);  
iM10 = (N*km)/(N^2*10*Br*R+N^2*km^2);  
Mmax10 = (in-ube*iu10)/iM10;
```